

Géczi János és Csányi Vilmos

Őszi kék

– két Homo sapiens beszélget –

Géczi János és Csányi Vilmos

Őszi kék

– két Homo sapiens beszélget –

ATHENAEUM

Copyright © Géczi János, Csányi Vilmos, 2018

A borító M. Nagy Szilvia grafikájának felhasználásával készült.

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

1086 Budapest, Dankó u. 4–8.

Telefon: 1-235-5030

www.athenaeum.hu

www.facebook.com/athenaeumkiado

athenaeum@lira.hu

ISBN 978 963 293 819 6

Felelős kiadó: Az Athenaeum Kiadó ügyvezetője

Felelős szerkesztő: Szabó Tibor Benjámín

Szerkesztette: Filippov Gábor

Műszaki vezető: Drótos Szilvia

Borító: Földi Andrea

Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

– A szociobiológia, illetve az etológia azt találta, s ebben azonos a véleményük, hogy az összes állati csoportban iszonyatosan erős versengés van a csoporttagok között. Kizárólag az anyaállat nem vetélkedik a kölykével, amíg az kicsi, és gondozásra szorul. Ezenkívül mindenki mindenkivel versenyben áll a pozícióért, az élelemért, az alvóhelyért, a fajfenntartási előnyökért, egyebekért, és ezt evolúciósan egyszerűen lehet magyarázni. Az evolúció a darwini elveknek megfelelően az életrevalóbb számúra kedvező. De az embernél ez a dolog nem stimmel. Egyrészt mert nincs mindenki mindenkivel versenyben. Másrészt nem életrevalók is vannak, és mégis megmaradnak, de ismerünk olyat is, hogy nem az életrevalóbbak viszik tovább a leszármazási vonalat, meg olyat is, hogy éppen ezektől származnak hasznos felfedezések. Valamint egyedül mi építünk kórházakat, adunk vért betegeknek, gondozzuk az öregeket, legyengülteket.

– *A darwini elvek értékelése és az evolúciós folyamatok árnyalt értelmezése meglehetősen bonyolult eljárás és szüntelen feladat. Kétségtelen, hogy az emberiség utóbbi kétszáz évében a legnagyobb tudományos fejlemény az, amit a darwini evolúciós tan eredményezett.*

– Mindenféle mechanizmusok vannak az evolúciós elméletben, amelyek azt mondják, nem oly egyszerű a dolog a valóságban – azaz a darwini elv érvényes, és hat, de nem mindig működik egyszerűen, azaz nem több egy elvnél. A gyakorlat, az oldalhajtások miatt számtalanszor félresiklik. A múlt század hatvanas-nyolcvanas

éveiben disputa bontakozott ki arról, hogy az ember esetében csoportszelekcióval lehet-e magyarázni az emberi közösségek kialakulását és az ember azon tulajdonságait, amelyek csak rá jellemzőek. Harminc éven át tartó vita kerekedett, és mára mindenféle tisztas munkák azt bizonyítják, hogy a csoportszelekció megjelenhetett az ember evolúciójában, és az eredményezte ezt a világot, amelyben élünk. De ismétlem, az evolúciós pszichológia akkor keletkezett, amikor ez a vita még nem dőlhetett el. S az a baromság, hogy minden tulajdonságot vissza kell vezetni az egyének versenyére, az evolúciós pszichológiában a mai napig fennmaradt. Az evolúciós pszichológiai írásokban sokszor olyan képtelenségek vannak, hogy ha vesz el egy pszichológiai tulajdonságot – például hogy a férfiak általában utálják az anyósukat –, akkor ez visszavezethető a versengésre. Valószínűleg évtizedekig fog tartani, amíg az evolúciós pszichológia felfedezi, hogy a csoportszelekciót is el kell fogadnia az etológiából, mert akkor tud majd tisztességesen elszámolni a pszichológiai tulajdonságokkal. Az a közösségekkel operáló vonal, amelyet én igyekeztem kialakítani és képviselni, éppen ezen a felismerésen alapult, és meglehetősen egyedül voltam vele. Ma már nem, hiszen lassan tőlem teljesen függetlenül ismét észreveszik. Amióta eldőlt a vita, rendes pszichológus nem követi el ezt a durva hibát, amely még harminc évvel ezelőtt is norma volt.

– Ha összegezed a beszélgetésünk fő témáját, miben látod az ember és az állat közösségét?